

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 7.11.2018
COM(2018) 734 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Προς ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους ενδοκρινικούς
διαταράκτες**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ενδοκρινικοί διαταράκτες είναι χημικές ουσίες οι οποίες μεταβάλλουν τη λειτουργία του ενδοκρινικού συστήματος και επηρεάζουν αρνητικά την υγεία των ανθρώπων και των ζώων. Μπορεί να είναι συνθετικής ή φυσικής προέλευσης. Η έκθεση σε ενδοκρινικούς διαταράκτες μπορεί να συνδέεται με διάφορες πηγές, όπως κατάλοιπα φυτοφαρμάκων ή καταναλωτικά προϊόντα που χρησιμοποιούνται ή υπάρχουν στην καθημερινή μας ζωή.

Τι είναι το ενδοκρινικό σύστημα;

Το ενδοκρινικό σύστημα αποτελεί σύστημα διαβίβασης μηνυμάτων του σώματος. Χρησιμοποιεί τις ορμόνες, οι οποίες είναι μόρια σηματοδότησης που μετακινούνται με τη ροή του αίματος, ως εργαλείο επικοινωνίας και για την παραγωγή αποτελεσμάτων σε απομακρυσμένα κύτταρα, ιστούς και όργανα. Οι ορμόνες είναι απαραίτητες για τον έλεγχο μεγάλου αριθμού διεργασιών στο σώμα, από διεργασίες σε πρώιμο στάδιο, όπως η εμβρυική ανάπτυξη και ο σχηματισμός των οργάνων, μέχρι τον έλεγχο των λειτουργιών των ιστών και των οργάνων κατά την ενήλικη ζωή.

Οι ανησυχίες για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες αυξάνονται από τη δεκαετία του 1990¹. Κατόπιν του ψηφίσματος για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες που εξέδωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1998², τον Δεκέμβριο του 1999 η Επιτροπή εξέδωσε την «κοινοτική στρατηγική για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες»³, η οποία υλοποιήθηκε έκτοτε με την ανάληψη δράσεων στους τομείς της έρευνας, της κανονιστικής ρύθμισης και της διεθνούς συνεργασίας.

Έχει συντελεστεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την κατανόηση και την κανονιστική ρύθμιση των ενδοκρινικών διαταρακτών, και σήμερα αναγνωρίζεται ο παγκόσμιος ηγετικός ρόλος της ΕΕ στην αντιμετώπιση των εν λόγω χημικών ουσιών. Ταυτόχρονα, η κοινωνία εξακολουθεί να εκφράζει σοβαρές ανησυχίες.

Η Επιτροπή ήταν πάντοτε και θα παραμείνει προσηλωμένη στην προστασία των πολιτών της ΕΕ και του περιβάλλοντος από κάθε επικίνδυνη χημική ουσία. Στο πλαίσιο αυτό, σχεδόν είκοσι έτη μετά την έκδοση της κοινοτικής στρατηγικής του 1999, απαιτείται η επικαιροποίηση της ενωσιακής προσέγγισης έναντι των ενδοκρινικών διαταρακτών με σκοπό να εξακολουθήσει να είναι σύγχρονη και να αντιμετωπίζει συνεκτικά τις ουσίες αυτές σε διάφορους τομείς, με βάση την αύξηση των γνώσεων, τα επιτευχθέντα αποτελέσματα και την αποκτηθείσα πείρα. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή παρουσιάζει σήμερα τη στρατηγική της προσέγγισης έναντι των ενδοκρινικών διαταρακτών για τα επόμενα έτη, με απώτερο γενικό σκοπό να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας των πολιτών της ΕΕ και του περιβάλλοντος και, παράλληλα, να διαφυλαχθεί μια εσωτερική αγορά η οποία ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των καταναλωτών και στην οποία όλες οι επιχειρήσεις της ΕΕ μπορούν να ευημερήσουν.

Η παρούσα ανακοίνωση ανταποκρίνεται στα αιτήματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴, αποτελεί συνέχεια του 7ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον⁵, το

¹ Βλ. για παράδειγμα το εργαστήριο που πραγματοποιήθηκε το 1996, [The Impact of Endocrine Disruptors on Human Health and Wildlife](#) (Οι επιπτώσεις των ενδοκρινικών διαταρακτών στην ανθρώπινη υγεία και την άγρια πανίδα), με τη συνυποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

² ΕΕ C 341 της 9.11.1998, σ. 37.

³ COM(1999) 706.

⁴ Βλ. για παράδειγμα τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Μαρτίου 2013 (P7_TA(2013)0091) και της 8ης Ιουνίου 2016 (P8_TA(2016)0270) και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου

δε πλαίσιο της διαμορφώνεται από τις διεθνείς δεσμεύσεις για την ανάληψη δράσης κατά των επικίνδυνων χημικών ουσιών⁶.

Στο τμήμα 1 περιγράφεται η επιστημονική πρόοδος που έχει σημειωθεί σε σχέση με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες τα τελευταία είκοσι έτη. Στο τμήμα 2 συνοψίζονται οι δράσεις τις οποίες έχει αναλάβει η ΕΕ μέχρι στιγμής και στο τμήμα 3 περιγράφεται η προτεινόμενη από την Επιτροπή προσέγγιση για την αποτελεσματική προώθηση της ενωσιακής πολιτικής σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες στο μέλλον.

1. Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΚΤΩΝ

Τις τελευταίες δεκαετίες, η επιστήμη σχετικά με την ενδοκρινική διαταραχή έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο. Από την έκδοση της κοινοτικής στρατηγικής του 1999 έχουν καταστεί διαθέσιμες πολλές χιλιάδες επιστημονικές δημοσιεύσεις αξιολογούμενες από ομοτίμους, οι οποίες διερευνούν τη φύση της ενδοκρινικής διαταραχής, τα αίτια της και τις συνέπειές της για την ανθρώπινη υγεία και τους πληθυσμούς άγριων ζώων. Η πρόοδος καταγράφεται επίσης στις δημοσιεύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των οργανισμών της ΕΕ ή στο πλαίσιο δραστηριοτήτων υπό τον συντονισμό της Επιτροπής.

Από το 1999, **τα επιστημονικά στοιχεία που συνδέουν την έκθεση στους ενδοκρινικούς διαταράκτες με ανθρώπινες ασθένειες ή αρνητικές επιπτώσεις στην άγρια πανίδα έχουν καταστεί ισχυρότερα**. Επιπλέον, χάρη στην επιστημονική πρόοδο υπάρχει πλέον συμφωνία όσον αφορά διάφορα ζητήματα που είναι σημαντικά για την κατανόηση της ενδοκρινικής διαταραχής. Υπάρχει πλέον ευρεία συναίνεση ως προς τον **ορισμό** που διατυπώθηκε το 2002 από το Διεθνές Πρόγραμμα για την Ασφάλεια των Χημικών Προϊόντων, ένα κοινό πρόγραμμα διαφόρων οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών, συμπεριλαμβανομένου του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, όπου ο ενδοκρινικός διαταράκτης ορίζεται ως «*εξωγενής ουσία ή μείγμα που τροποποιεί μία ή περισσότερες λειτουργίες του ενδοκρινικού συστήματος, με αποτέλεσμα να προκαλεί δυσμενείς επιδράσεις στην υγεία ενός άθικτου οργανισμού ή των απογόνων του, ή σε (υπο)πληθυσμούς*»⁷.

Συναίνεση υπάρχει επίσης ως προς το ότι **το πιο ευαίσθητο παράθυρο έκθεσης** σε ενδοκρινικούς διαταράκτες είναι κατά τη διάρκεια σημαντικών περιόδων της ανάπτυξης, όπως η εμβρυική ανάπτυξη και η εφηβεία⁸. Η έκθεση σε ενδοκρινικούς διαταράκτες κατά τη διάρκεια των περιόδων αυτών μπορεί να έχει μόνιμα αποτελέσματα και να οδηγήσει σε αυξημένη ευαισθησία σε ασθένειες σε μεγαλύτερη ηλικία. Είναι επίσης γενικά παραδεκτό ότι

σχετικά με την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος μέσω της ορθής διαχείρισης των χημικών ουσιών (19.12.2016).

⁵ Απόφαση αριθ. 1386/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 171).

⁶ Βλ. ειδικότερα: [το θεματολόγιο των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030](#) (2015), [τη διακήρυξη της Πάρμας](#) (2010) και [τη διακήρυξη της Οστράβα](#) (2017) από χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ειδικότερα, στη διακήρυξη της Πάρμας, οι ενδοκρινικοί διαταράκτες συμπεριλήφθηκαν μεταξύ των «κυριότερων προκλήσεων της εποχής μας στους τομείς του περιβάλλοντος και της υγείας») και τα συμπεράσματα της τρίτης και τέταρτης συνόδου της [διεθνούς διάσκεψης για τη διαχείριση των χημικών ουσιών](#).

⁷ Διεθνές Πρόγραμμα για την Ασφάλεια των Χημικών Προϊόντων (IPCS) (2002), [Global Assessment of the State-of-the-science of Endocrine Disruptors](#) (Συνολική αξιολόγηση της επιστημονικής πρόοδου στον τομέα των ενδοκρινικών διαταρακτών).

⁸ Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον (UNEP) / Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) (2012), [State of the science of endocrine disrupting chemicals](#) (Πρόοδος της επιστήμης στον τομέα των χημικών ουσιών που προκαλούν ενδοκρινικές διαταραχές).

οι ενδοκρινικοί διαταράκτες μπορούν να παρέμβουν με διάφορους τρόπους στο ενδοκρινικό σύστημα. Μέχρι στιγμής, η επιστήμη έχει επικεντρωθεί κυρίως σε περιορισμένο αριθμό ενδοκρινικών διαδικασιών⁹. Ωστόσο, τα τελευταία έτη, έχει καταδειχθεί ότι και άλλες πτυχές του ενδοκρινικού συστήματος μπορεί να είναι ευαίσθητες στους ενδοκρινικούς διαταράκτες. Επιπλέον, υπάρχουν όλο και περισσότερα στοιχεία ότι οι ενδοκρινικοί διαταράκτες μπορούν να συνδυαστούν μεταξύ τους και να έχουν προσθετικά αποτελέσματα («**επίδραση μειγμάτων**» ή «**επίδραση συνδυασμού παραγόντων**»), γι' αυτό και η έκθεση σε συνδυασμό ενδοκρινικών διαταρακτών ενδέχεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις σε συγκεντρώσεις στις οποίες μεμονωμένα δεν έχουν παρατηρηθεί επιπτώσεις¹⁰ (ακόμη και αν οι επιπτώσεις αυτές δεν αφορούν συγκεκριμένα τους ενδοκρινικούς διαταράκτες)¹¹.

Ωστόσο, **εξακολουθούν να υφίστανται κενά γνώσεων.** Αφορούν ιδίως τα εξής:

- την επίπτωση που έχει η έκθεση σε ενδοκρινικούς διαταράκτες στην **ανάπτυξη ασθενειών και στην άγρια πανίδα.** Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχει περιορισμένη κατανόηση όσον αφορά την ειδική συμβολή της έκθεσης σε χημικές ουσίες, καθώς και τον τρόπο διαχωρισμού της από άλλες πιθανές αιτίες των αρνητικών επιπτώσεων που ερευνώνται. Υπεισέρονται πράγματι και άλλοι παράγοντες στην ανάπτυξη τέτοιου είδους ενδοκρινικών διαταραχών (π.χ. γενετική, διατροφή, τρόπος ζωής ή άλλοι περιβαλλοντικοί παράγοντες) ή στην εμφάνιση επιπτώσεων στην άγρια πανίδα (π.χ. υπερεκμετάλλευση, κλιματική αλλαγή).
- την υφιστάμενη **διαμάχη ως προς το αν και με ποιον τρόπο ορισμένες τοξικολογικές αρχές, όπως το «ασφαλές κατώτατο όριο»** —δηλαδή η δόση κάτω από την οποία δεν αναμένεται να υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις— **είναι εφαρμοστέες στην αξιολόγηση της ασφάλειας των ενδοκρινικών διαταρακτών**¹². Μια μερίδα επιστημόνων θεωρεί ότι για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες δεν μπορεί να καθοριστεί ασφαλές κατώτατο όριο.
- την **πλήρη κατανόηση της συνδυασμένης έκθεσης** («επίδραση μειγμάτων/συνδυασμού παραγόντων»).

⁹ Οιστρογόνα, ανδρογόνα, θυρεοειδική ορμόνη ή στεροειδογένεση (EATS).

¹⁰ UNEP / ΠΟΥ (2012). Βλ. επίσης για παράδειγμα Thrupp TJ et al. (2018), *The consequences of exposure to mixtures of chemicals: Something from 'nothing' and 'a lot from a little' when fish are exposed to steroid hormones*, Science of the total environment, τόμοι 619-620, 1η Απριλίου 2018, σ. 1482-1492.

¹¹ Η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων καταρτίζει [κατευθυντήριες γραμμές](#) σχετικά με εναρμονισμένες μεθοδολογίες αξιολόγησης κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία και την υγεία των ζώων και την αξιολόγηση του οικολογικού κινδύνου της συνδυασμένης έκθεσης σε πολλαπλές χημικές ουσίες. Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) (2013), [Scientific Opinion on the identification of pesticides to be included in cumulative assessment groups on the basis of their toxicological profile](#) (Επιστημονική γνώμη σχετικά με τον προσδιορισμό των φυτοφαρμάκων προς συμπερίληψη σε ομάδες σωρευτικής αξιολόγησης με βάση το τοξικολογικό τους προφίλ).

¹² Ένα άλλο παράδειγμα είναι η σχέση δόσης-απόκρισης για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες. Σχετικά με όλες αυτές τις πτυχές, βλ. ιδίως: Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC) (2013), [Key scientific issues relevant to the identification and characterisation of endocrine disrupting substances - Report of the Endocrine Disrupters Expert Advisory Group](#) (Βασικά επιστημονικά θέματα σχετικά με τον προσδιορισμό και τον χαρακτηρισμό ουσιών που προκαλούν ενδοκρινικές διαταραχές – Έκθεση της συμβουλευτικής ομάδας εμπειρογνομόνων για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες). JRC (2013), [Thresholds for Endocrine Disrupters and Related Uncertainties - Report of the Endocrine Disrupters Expert Advisory Group](#) (Κατώτατα όρια για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες και σχετικοί παράγοντες αβεβαιότητας – Έκθεση της συμβουλευτικής ομάδας εμπειρογνομόνων για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες). Beausoleil et al. (2016), [Review of non-monotonic dose-responses of substances for human risk assessment](#) (Επανεξέταση μη μονοτονικών σχέσεων δόσης-απόκρισης ουσιών με σκοπό την αξιολόγηση του κινδύνου για τον άνθρωπο). Solecki et al. (2017), [Scientific principles for the identification of endocrine-disrupting chemicals: a consensus statement](#) (Επιστημονικές αρχές για τον εντοπισμό χημικών ουσιών που προκαλούν ενδοκρινικές διαταραχές: δήλωση κοινής αντίληψης).

- την **ανάπτυξη ασφαλέστερων εναλλακτικών επιλογών** (συμπεριλαμβανομένων των μη χημικών προσεγγίσεων) για την υποκατάσταση των ενδοκρινικών διαταρακτών·
- τον **μηχανισμό** ενδοκρινικής διαταραχής.

Δοκιμές και ο βαθμός στον οποίο η επιστήμη είναι σε θέση να τροφοδοτεί με στοιχεία τις ρυθμιστικές αρχές

Ένας άλλος τομέας στον οποίο η επιστήμη έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο, αλλά πρέπει να προχωρήσει περαιτέρω, είναι ο τομέας που σχετίζεται με την **ανάπτυξη και την επικύρωση των μεθόδων δοκιμών**. Οι αξιόπιστες δοκιμές είναι πράγματι αναγκαίες για τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών, λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων τρόπων με τους οποίους οι ενδοκρινικοί διαταράκτες μπορούν να παρέμβουν στο ενδοκρινικό σύστημα, και για την κατάλληλη διαχείρισή τους. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης αποτελεί τον κύριο αναγνωρισμένο φορέα για την ανάπτυξη διεθνώς αναγνωρισμένων κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις δοκιμές¹³, οι οποίες μεταφέρονται στη σχετική νομοθεσία της ΕΕ κατά περίπτωση. Η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων εξέτασε τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις δοκιμές για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες το 2013. Κατέληξε στο συμπέρασμα¹⁴ ότι διάφορες δοκιμές είναι (ή θα καταστούν σύντομα) διαθέσιμες για ορισμένες ενδοκρινικές διαδικασίες που μπορούν να επηρεαστούν από ενδοκρινικούς διαταράκτες¹⁵ στα θηλαστικά και τα ψάρια, ενώ για τα πτηνά και τα αμφίβια ο αριθμός των διαθέσιμων δοκιμών είναι μικρότερος. Η Αρχή διαπίστωσε επίσης ότι: πρέπει ακόμη να αναπτυχθούν και/ή να επικυρωθούν δοκιμές που καλύπτουν άλλες πτυχές του ενδοκρινικού συστήματος ή άλλες ομάδες ζώων· δεν υπάρχουν κατάλληλα προγνωστικά μοντέλα για ορισμένες ασθένειες του ενδοκρινικού συστήματος, όπως ορισμένοι ορμονικοί καρκίνοι ή διαταραχές του μεταβολισμού/παχυσαρκία, και ότι δεν υπάρχει καμία μελέτη που να αξιολογεί τις επιπτώσεις της έκθεσης των θηλαστικών στη διάρκεια του πλήρους κύκλου ζωής¹⁶.

Επιπλέον, όπως και σε άλλους τομείς της επιστημονικής έρευνας, έτσι και για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες πρέπει να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την ανάπτυξη εναλλακτικών επιλογών αντί των δοκιμών σε ζώα: αυτό προϋποθέτει καλύτερη αξιοποίηση των υφιστάμενων δεδομένων (και περαιτέρω χρήση τεχνικών παρέκτασης των αποτελεσμάτων¹⁷) και απόδοση μεγαλύτερης βαρύτητας στη δημιουργία μαθηματικών μοντέλων, καθώς και στην ανάπτυξη νέων μεθόδων *in vitro*.

¹³ Οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις δοκιμές που αφορούν τους ενδοκρινικούς διαταράκτες παρατίθενται στο [εννοιολογικό πλαίσιο του ΟΟΣΑ για τις δοκιμές και την αξιολόγηση των ενδοκρινικών διαταρακτών](#).

¹⁴ EFSA (2013), [Scientific Opinion on the hazard assessment of endocrine disruptors: Scientific criteria for identification of endocrine disruptors and appropriateness of existing test methods for assessing effects mediated by these substances on human health and the environment](#) (Επιστημονική γνώμη για την εκτίμηση επικινδυνότητας των ενδοκρινικών διαταρακτών: Επιστημονικά κριτήρια για τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών και καταλληλότητα των υφιστάμενων μεθόδων δοκιμής για την εκτίμηση των επιδράσεων που προκαλούν οι ουσίες αυτές στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον).

¹⁵ Οιστρογόνα, ανδρογόνα, θυρεοειδική ορμόνη ή στεροειδογένεση (EATS).

¹⁶ Υπάρχει επιστημονική καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο ερμηνείας των αποτελεσμάτων επιμέρους δοκιμών και τον τρόπο συγκέντρωσης όλων των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων για μια ουσία ώστε να υποβάλλεται σε αξιολόγηση για πρόκληση ενδοκρινικών διαταραχών. Σε διεθνές επίπεδο, έγγραφο αναφοράς αποτελεί το έγγραφο του ΟΟΣΑ (2012), [Guidance Document on Standardised Test Guidelines for Evaluating Chemicals for Endocrine Disruption](#) (Έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με τις τυποποιημένες κατευθυντήριες γραμμές δοκιμών για την αξιολόγηση των χημικών ουσιών όσον αφορά την πρόκληση ενδοκρινικών διαταραχών). Σε επίπεδο ΕΕ, υπάρχει ειδική καθοδήγηση στο πλαίσιο των διαφόρων νομικών πλαισίων.

¹⁷ Παράδειγμα αποτελεί η συγκριτική προσέγγιση (read-across), η οποία επιτρέπει την πρόβλεψη πληροφοριών για μία ουσία με τη χρήση δεδομένων από άλλη ουσία.

2. ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΚΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΣΤΙΓΜΗΣ

Μετά την κοινοτική στρατηγική του 1999, η ΕΕ ανέπτυξε μέτρα πολιτικής για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες τα οποία επικεντρώνονται στην **προώθηση της επιστημονικής έρευνας**, την αποτελεσματική **κανονιστική ρύθμιση του ζητήματος των ενδοκρινικών διαταρακτών** και την ανάπτυξη της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα αυτόν.

Έρευνα και κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις δοκιμές από την ΕΕ για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες

Από το 1999, τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αποτελέσει βασικά μέσα για τη στήριξη της επιστημονικής προόδου στον τομέα των ενδοκρινικών διαταρακτών. Έχουν χρηματοδοτηθεί περισσότερα από 50 πολυεθνικά συνεργατικά έργα, τα οποία έχουν λάβει ποσό άνω των 150 εκατ. EUR από την ΕΕ. Τα εν λόγω έργα έχουν ως στόχο τη βελτίωση της κατανόησης του μηχανισμού δράσης του ενδοκρινικού συστήματος, τον προσδιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων που ενέχει για την ανθρώπινη υγεία και την άγρια πανίδα η έκθεση σε ενδοκρινικούς διαταράκτες και την ανάπτυξη εργαλείων για τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών και την αξιολόγηση της έκθεσης. Ακόμη 52 εκατ. EUR έχουν προβλεφθεί και θα χορηγηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» έως τα τέλη του έτους σε έργα που αφορούν νέες μεθόδους δοκιμών για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες.

Πέραν της έρευνας που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», τα τελευταία χρόνια καταβλήθηκαν ιδιαίτερες προσπάθειες για να βελτιωθεί περαιτέρω η διαθεσιμότητα κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις δοκιμές για τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών, καθώς και για να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες των δοκιμών που έχουν προσδιοριστεί σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο, υπό την αιγίδα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Σημαντικός τρόπος βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του ελέγχου είναι η αύξηση των έγκυρων δοκιμών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει χρηματοδοτήσει διάφορες δραστηριότητες που εστιάζονται στον εντοπισμό κενών στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις δοκιμές, στον προσδιορισμό πιθανών τρόπων κάλυψης των κενών αυτών, στον καθορισμό προτεραιοτήτων για την περαιτέρω ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών για τις δοκιμές και στη βελτίωση των υφιστάμενων κατευθυντήριων γραμμών για τις δοκιμές ή στον σχεδιασμό νέων¹⁸.

Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζει η νομοθεσία της ΕΕ τους ενδοκρινικούς διαταράκτες

Παράλληλα με την επιστημονική πρόοδο, τις τελευταίες δεκαετίες η ΕΕ επικαιροποίησε σταδιακά τη νομοθεσία της που διέπει τις χημικές ουσίες, με σκοπό να διασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας, της υγείας των ζώων και του περιβάλλοντος και, παράλληλα, να διαφυλαχθεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η ενωσιακή νομοθεσία συγκαταλέγεται σήμερα μεταξύ των πλέον προστατευτικών παγκοσμίως και εφαρμόζεται σε όλες τις χημικές ουσίες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν ιδιότητες ενδοκρινικής διαταραχής.

¹⁸ Ορισμένα παραδείγματα είναι τα εξής: [Setting priorities for further development and validation of test methods and testing approaches for evaluating endocrine disruptors](#) (Καθορισμός προτεραιοτήτων για την περαιτέρω ανάπτυξη και επικύρωση μεθόδων και προσεγγίσεων δοκιμών για την αξιολόγηση των ενδοκρινικών διαταρακτών) (2018)· [Development of a study protocol for thyroid disruptor testing in the mammalian system](#) (Ανάπτυξη πρωτοκόλλου μελέτης για τις δοκιμές διαταρακτών του θυρεοειδούς στο σύστημα των θηλαστικών) (θα ολοκληρωθεί το 2019)· [Validation study to assess in vitro methods for thyroid disruptors](#) (Μελέτη επικύρωσης για την αξιολόγηση των μεθόδων in vitro για διαταράκτες του θυρεοειδούς (ξεκίνησε το 2017, σε εξέλιξη)).

Η προσέγγιση της ΕΕ βασίζεται σε υψηλού επιπέδου επιστημονικές συμβουλές από τους αρμόδιους ενωσιακούς φορείς αξιολόγησης κινδύνου, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων, η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων ή η επιστημονική επιτροπή για την ασφάλεια των καταναλωτών, καθώς και στις αποφάσεις για τη διαχείριση του κινδύνου οι οποίες λαμβάνονται από την Επιτροπή, σε συμφωνία με τα κράτη μέλη. Όταν η επιστημονική αξιολόγηση δεν μπορεί να καταλήξει σε ασφαλή συμπεράσματα, η Επιτροπή καθοδηγείται από την καλούμενη *αρχή της προφύλαξης* προκειμένου να λαμβάνει μέτρα προστασίας για τους πολίτες της και το περιβάλλον. Η επιβολή της νομοθεσίας πραγματοποιείται από τα κράτη μέλη, ενώ η Επιτροπή διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρμόδιων αρχών για τη βελτίωση των δραστηριοτήτων τους στον τομέα της επιβολής της νομοθεσίας¹⁹.

Τα τελευταία έτη, η Επιτροπή έλαβε μέτρα κατά των ενδοκρινικών διαταρακτών σύμφωνα με τις διάφορες απαιτήσεις που προβλέπονται στη σχετική νομοθεσία. Ειδικές διατάξεις σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των ενδοκρινικών διαταρακτών περιλαμβάνονται πλέον στη νομοθεσία για τα φυτοφάρμακα²⁰ και τα βιοκτόνα²¹, τις χημικές ουσίες εν γένει («κανονισμός REACH»)²², τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα²³ και τα ύδατα²⁴. Οι απαιτήσεις αυτές ποικίλλουν ανάλογα με τη συγκεκριμένη νομοθεσία. Άλλες νομοθετικές πράξεις, όπως εκείνες που αφορούν τα υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα²⁵, τα καλλυντικά²⁶, τα παιχνίδια²⁷ ή την προστασία των εργαζομένων στον χώρο εργασίας²⁸, δεν περιλαμβάνουν ειδικές διατάξεις για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες. Ωστόσο, οι ουσίες με ιδιότητες ενδοκρινικής διαταραχής υπόκεινται σε κανονιστική δράση κατά περίπτωση βάσει των γενικών απαιτήσεων της νομοθεσίας.

Κανονιστική ρύθμιση του ζητήματος των ενδοκρινικών διαταρακτών: μερικά παραδείγματα

- Η Επιτροπή θέσπισε προσφάτως **κριτήρια προσδιορισμού των ενδοκρινικών διαταρακτών στο πλαίσιο της νομοθεσίας για τα φυτοφάρμακα και τα βιοκτόνα**,

¹⁹ Για παράδειγμα, μέσω του [συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για επικίνδυνα μη εδωδιμα προϊόντα](#).

²⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 1).

²¹ Τα βιοκτόνα χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο των επιβλαβών οργανισμών (παράδειγμα αποτελούν τα απολυμαντικά) – κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων (ΕΕ L 167 της 27.6.2012, σ. 1).

²² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) (ΕΕ L 396 της 30.12.2006, σ. 1).

²³ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/745 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2017, για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα (ΕΕ L 117 της 5.5.2017, σ. 1).

²⁴ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

²⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1935/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2004, σχετικά με τα υλικά και αντικείμενα που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα (ΕΕ L 338 της 13.11.2004, σ. 4).

²⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για τα καλλυντικά προϊόντα (ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 59).

²⁷ Οδηγία 2009/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την ασφάλεια των παιχνιδιών (ΕΕ L 170 της 30.6.2009, σ. 1).

²⁸ Βλ. ειδικότερα την οδηγία 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου, της 7ης Απριλίου 1998, για την προστασία της υγείας και ασφαλείας των εργαζομένων κατά την εργασία από κινδύνους οφειλομένους σε χημικούς παράγοντες (ΕΕ L 131 της 5.5.1998, σ. 11) και την οδηγία 2004/37/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους ή μεταλλαξιογόνους παράγοντες κατά την εργασία (ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 50).

με βάση τον ορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας²⁹. Η εξέλιξη αυτή συνιστά ορόσημο διότι δεν είχαν καθοριστεί ποτέ προηγουμένως σε κανονιστικό πλαίσιο κριτήρια για τον προσδιορισμό ενδοκρινικών διαταρακτών. Καταρχήν, δεν θα επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται προσδιορισμένοι ενδοκρινικοί διαταράκτες σε αυτές τις κατηγορίες προϊόντων στο μέλλον, εκτός από τις περιπτώσεις που ισχύουν πολύ περιορισμένες δυνατότητες παρέκκλισης.

- Βάσει του κανονισμού **REACH**, δύο ενδοκρινικοί διαταράκτες έχουν εγγραφεί στον κατάλογο των ουσιών για τις οποίες απαιτείται ειδική άδεια διάθεσης στην αγορά³⁰. Άλλες 13 ουσίες έχουν προσδιοριστεί ως ενδοκρινικοί διαταράκτες και περιλαμβάνονται στον *κατάλογο των υποψήφιων* ουσιών για πιθανή προσθήκη στον κατάλογο αδειοδότησης στο μέλλον³¹. Οι ουσίες με ιδιότητες ενδοκρινικής διαταραχής υπόκεινται επίσης σε περιορισμούς³². Για παράδειγμα, η Επιτροπή έλαβε πρόσφατα τη στήριξη³³ των κρατών μελών σχετικά με πρόταση για την **απαγόρευση της παρουσίας τεσσάρων φθαλικών ενώσεων** —ευρέως χρησιμοποιούμενων χημικών ουσιών που καθιστούν μαλακότερα τα πλαστικά³⁴— σε ποικίλα προϊόντα καθημερινής χρήσης στα επίπεδα του 0,1 % ή υψηλότερα. Επιπλέον, περισσότερες από 80 χημικές ουσίες αξιολογούνται επί του παρόντος λόγω ανησυχιών για τις πιθανές τους ιδιότητες ενδοκρινικής διαταραχής.
- Βάσει της νομοθεσίας για τα **ύδατα**, η Επιτροπή **έχει συμπεριλάβει διάφορους ενδοκρινικούς διαταράκτες³⁵ στον κατάλογο των «ουσιών προτεραιότητας» που προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία³⁶** και στις οποίες εφαρμόζονται πρότυπα περιβαλλοντικής ποιότητας και έλεγχοι των εκπομπών. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει συμπεριλάβει τρεις ενδοκρινικούς διαταράκτες στον «κατάλογο επιτήρησης» ουσιών για τις οποίες θα πρέπει να συλλέγονται δεδομένα παρακολούθησης σε ενωσιακό επίπεδο³⁷.
- Λόγω ανησυχιών για πρόκληση ενδοκρινικής διαταραχής, **απαγορεύεται η χρήση της χημικής ουσίας δισφαινόλη Α σε μπιμπερό και άλλους περιέκτες τροφίμων για βρέφη και μικρά παιδιά**, ενώ ορίζονται πολύ χαμηλά όρια μετανάστευσης για άλλα υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα³⁸. Η δισφαινόλη Α **υπόκειται επίσης σε οριακές τιμές σε παιχνίδια για μικρά παιδιά ηλικίας κάτω των 36 μηνών ή σε παιχνίδια που προορίζονται να τοποθετηθούν στο στόμα³⁹ και σε χαρτί που**

²⁹ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2017/2100 της Επιτροπής (ΕΕ L 301 της 17.11.2017, σ. 1) και κανονισμός (ΕΕ) 2018/605 της Επιτροπής (ΕΕ L 101 της 20.4.2018, σ. 33).

³⁰ Ο *κατάλογος αδειοδότησης* του παραρτήματος XIV του κανονισμού REACH αφορά, για παράδειγμα, ουσίες όπως ορισμένες φθαλικές ενώσεις, η αιθοξυλιωμένη εννεύλοφαινόλη και η αιθοξυλιωμένη οκτυλοφαινόλη.

³¹ Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον *κατάλογο των υποψήφιων ουσιών* είναι διαθέσιμες στον [δικτυακό τόπο](#) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων.

³² Βλ. παράρτημα XVII του κανονισμού REACH.

³³ Η επιτροπή REACH, που απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες από όλα τα κράτη μέλη, [στήριξε](#) ομόφωνα το προτεινόμενο μέτρο στις 11 Ιουλίου 2018.

³⁴ Φθαλικό δις(2-αιθυλεξύλιο), φθαλικό βενζυλοβουτύλιο, φθαλικό δι-η-βουτύλιο, φθαλικό δισοβουτύλιο.

³⁵ Όπως βρωμιούχος διφαινυλαιθέρας, φθαλικό δις(2-αιθυλεξύλιο) και ενώσεις τριβουτυλοκασσιτέρου.

³⁶ Επικαιροποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 2013/39/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Αυγούστου 2013, για την τροποποίηση των οδηγιών 2000/60/ΕΚ και 2008/105/ΕΚ όσον αφορά τις ουσίες προτεραιότητας στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 226 της 24.8.2013, σ. 1).

³⁷ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/840 της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 7.6.2018, σ. 9). Οι ουσίες είναι οι εξής: 17α-αιθινυλοιστραδιόλη (ΕΕ2), 17β-οιστραδιόλη (Ε2) και οιστρόνη (Ε1).

³⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 10/2011 της Επιτροπής (ΕΕ L 12 της 15.1.2011, σ. 1) και κανονισμός (ΕΕ) 2018/213 της Επιτροπής (ΕΕ L 41 της 14.2.2018, σ. 6).

³⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2017/898 της Επιτροπής (ΕΕ L 138 της 25.5.2017, σ. 128).

χρησιμοποιείται σε αποδείξεις⁴⁰. Έχουν καθοριστεί επίσης πολύ χαμηλά όρια για τη δισφαινόλη Α προκειμένου να **προστατευτούν οι εργαζόμενοι από την έκθεση** μέσω εισπνεύσιμης σκόνης⁴¹.

- Βάσει της νομοθεσίας για τα **καλλυντικά**, έχουν επιβληθεί ειδικοί περιορισμοί ή απαγορεύσεις σε ορισμένα συντηρητικά με ιδιότητες ενδοκρινικής διαταραχής, ιδίως για την προστασία των βρεφών και των μικρών παιδιών⁴². Επιπλέον, μια ουσία που χρησιμοποιείται σε αντηλιακά ως **φίλτρο υπεριώδους ακτινοβολίας έχει επίσης απαγορευτεί**⁴³, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των πιθανών της ιδιοτήτων ενδοκρινικής διαταραχής.

Προκειμένου να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, η Επιτροπή επεξεργάζεται επί του παρόντος μέτρα σε διάφορους τομείς. Εν προκειμένω περιλαμβάνονται τα εξής:

- ανάπτυξη οριζόντιας προσέγγισης για τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών σε όλη τη νομοθεσία της ΕΕ με βάση τα κριτήρια που έχουν αναπτυχθεί για τα φυτοφάρμακα και τα βιοκτόνα·
- επικαιροποίηση των απαιτήσεων δεδομένων στα διάφορα νομοθετικά πλαίσια για τη βελτίωση του προσδιορισμού των ενδοκρινικών διαταρακτών·
- αξιολόγηση τρόπων βελτίωσης της επικοινωνίας σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού όσον αφορά τους ενδοκρινικούς διαταράκτες βάσει του κανονισμού REACH στο πλαίσιο των εργασιών για τα δελτία δεδομένων ασφαλείας⁴⁴.
- προώθηση της επιστημονικής αξιολόγησης των ενδοκρινικών διαταρακτών προκειμένου να αναληφθεί περαιτέρω κανονιστική δράση·
- στήριξη των δραστηριοτήτων ανταλλαγής δεδομένων και παρακολούθησης·
- εκπόνηση εγγράφων καθοδήγησης και εκθέσεων·
- και οργάνωση επιμορφώσεων για τους αξιολογητές και διαχειριστές κινδύνου.

Επιπλέον, ορισμένες εν εξελίξει πρωτοβουλίες της Επιτροπής, οι οποίες εξετάζονται επί του παρόντος από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ή βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης, θα παράσχουν, αφού υλοποιηθούν πλήρως, πρόσθετα εργαλεία για την αντιμετώπιση των ενδοκρινικών διαταρακτών. Εν προκειμένω περιλαμβάνονται τα εξής:

- η πρόταση κανονισμού σχετικά με τη **διαφάνεια και τη βιωσιμότητα της αξιολόγησης κινδύνου** βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ για τα τρόφιμα⁴⁵, με στόχο την αύξηση της εμπιστοσύνης στην κανονιστική διαδικασία, μεταξύ άλλων και για την αξιολόγηση των ουσιών που εικάζεται ότι είναι ενδοκρινικοί διαταράκτες·

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/2235 της Επιτροπής (ΕΕ L 337 της 13.12.2016, σ. 3).

⁴¹ Οδηγία 2009/161/ΕΕ της Επιτροπής (ΕΕ L 338 της 19.12.2009, σ. 87) και οδηγία (ΕΕ) 2017/164 της Επιτροπής (ΕΕ L 27 της 1.2.2017, σ. 115). Η τελευταία επανεξέταση βασίζεται στη σύσταση που εξέδωσε το 2014 η επιστημονική επιτροπή για τα όρια επαγγελματικής έκθεσης (SCOEL/SUM/113).

⁴² Ορισμένες χημικές ουσίες καλούμενες «παραβένες» (parabens), μέσω του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 358/2014 της Επιτροπής (ΕΕ L 107 της 10.4.2014, σ. 5) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1004/2014 της Επιτροπής (ΕΕ L 282 της 26.9.2014, σ. 5).

⁴³ 3-βενζυλιδενο καμφορά — κανονισμός (ΕΕ) 2015/1298 της Επιτροπής (ΕΕ L 199 της 29.7.2015, σ. 22), κατόπιν της γνώμης της επιστημονικής επιτροπής για την ασφάλεια των καταναλωτών SCCS/1513/13.

⁴⁴ Τα δελτία δεδομένων ασφαλείας είναι έγγραφα που διατίθενται στους μεταγενέστερους χρήστες και περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις ιδιότητες ουσιών ή μειγμάτων. Βλ. την επανεξέταση του κανονισμού REACH (COM(2018)116).

⁴⁵ COM(2018) 179.

- η **ευρωπαϊκή στρατηγική για τις πλαστικές ύλες**⁴⁶, σκοπός της οποίας είναι η επιτάχυνση της υποκατάστασης των ουσιών που προκαλούν ανησυχία, συμπεριλαμβανομένων των ενδοκρινικών διαταρακτών, για την προώθηση της ανακύκλωσης·
- η πρόταση αναθεώρησης της **οδηγίας για το πόσιμο νερό**⁴⁷, η οποία προσθέτει τρεις ενδοκρινικούς διαταράκτες⁴⁸ στον κατάλογο των παραμέτρων για τον προσδιορισμό της ασφάλειας του πόσιμου νερού·
- η **νέα συμφωνία για τους καταναλωτές**⁴⁹ και η **δέσμη μέτρων για τα προϊόντα**⁵⁰, που θα βελτιώσουν την επιβολή των απαιτήσεων για την ασφάλεια των προϊόντων και θα αντιμετωπίσουν την παράνομη παρουσία ενδοκρινικών διαταρακτών σε διάφορα προϊόντα⁵¹.
- και η επικαιροποίηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για την **ασφάλεια και υγεία στην εργασία** βάσει έγκυρων επιστημονικών συμβουλών για την προστασία των εργαζομένων που εκτίθενται σε επικίνδυνες χημικές ουσίες, ορισμένες από τις οποίες έχουν ιδιότητες ενδοκρινικής διαταραχής.

Διεθνής συνεργασία στον τομέα των ενδοκρινικών διαταρακτών

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη συμμετέχουν ενεργά στις εργασίες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, συμβάλλοντας έτσι στις προσπάθειες του οργανισμού για την ανάπτυξη διεθνώς αποδεκτών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις δοκιμές όσον αφορά τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, καθώς και για τη βελτίωση του συντονισμού σε διεθνές επίπεδο.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη υποστηρίζουν το έργο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας⁵², τη στρατηγική προσέγγιση της διεθνούς διαχείρισης των χημικών προϊόντων και το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον. Επίσης, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη συνεργάζονται και ανταλλάσσουν πληροφορίες με τους διεθνείς εταίρους, υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, όσον αφορά τις κανονιστικές εξελίξεις στην ΕΕ οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν τις εμπορικές συναλλαγές⁵³. Επιπλέον, σε διμερή βάση, έχουν πραγματοποιηθεί ανταλλαγές πληροφοριών με διεθνείς εταίρους, ειδικότερα με τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, την Ιαπωνία και πρόσφατα και με την Κίνα. Παρότι υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τον τρόπο αντιμετώπισης των

⁴⁶ COM(2018) 28 και COM(2018) 32 – που αποτελούν συνέχεια του σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία COM(2015) 614.

⁴⁷ COM(2017) 753.

⁴⁸ Β-οιστραδιόλη· εννεύλοφαινόλη· δισφαινόλη Α.

⁴⁹ COM(2018) 183.

⁵⁰ Ειδικότερα, η πρόταση κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία και την επιβολή της (COM(2017) 795).

⁵¹ Από άσκηση εποπτείας της αγοράς που πραγματοποιήθηκε υπό τον συντονισμό του φόρουμ για θέματα εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων το 2018 (έκθεση έργου REF-4 του φόρουμ — [Harmonised Enforcement Project on Restrictions](#) (Έργο εναρμονισμένης εφαρμογής των περιορισμών), ECHA-18-R-03-EN), προέκυψε ότι το 19,7 % των παιχνιδιών και το 3,6 % των ειδών παιδικής φροντίδας που επιθεωρήθηκαν περιείχαν επίπεδα φθαλικών ενώσεων τα οποία δεν συμμορφώνονται με τη νομοθεσία (προέρχονταν κυρίως από χώρες εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή ήταν άγνωστης προέλευσης). Το 2017, περισσότερες από 170 κοινοποιήσεις σχετικά με μη συμμορφούμενα προϊόντα όσον αφορά φθαλικές ενώσεις αποτέλεσαν αντικείμενο ανταλλαγής μεταξύ των κρατών μελών μέσω του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για επικίνδυνα μη εδώδιμα προϊόντα.

⁵² Όπως προαναφέρθηκε, τα κριτήρια προσδιορισμού των ενδοκρινικών διαταρακτών βάσει της νομοθεσίας για τα φυτοφάρμακα και τα βιοκτόνα βασίζονται στον ορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.

⁵³ Αυτό συνέβη για παράδειγμα όταν αναπτύχθηκαν κριτήρια για τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών βάσει της νομοθεσίας για τα φυτοφάρμακα και τα βιοκτόνα.

ενδοκρινικών διαταρακτών, όλοι οι εταίροι συμφωνούν ότι είναι σημαντικό να αντιμετωπιστεί το ζήτημα αυτό κατά προτεραιότητα⁵⁴. Στις διμερείς συμφωνίες συνεργασίας με εμπορικούς εταίρους έχει επίσης συμπεριληφθεί η διεξαγωγή συζητήσεων σχετικά με θέματα που αφορούν τους ενδοκρινικούς διαταράκτες.

3. ΠΡΩΤΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΥΣ ΔΙΑΤΑΡΑΚΤΕΣ

Η Επιτροπή ήταν πάντοτε και θα παραμείνει προσηλωμένη στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των πολιτών της ΕΕ και του περιβάλλοντος από τους ενδοκρινικούς διαταράκτες και, παράλληλα, στη διαφύλαξη μιας εσωτερικής αγοράς η οποία ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των καταναλωτών και στην οποία όλες οι επιχειρήσεις της ΕΕ μπορούν να ευημερήσουν.

Η εφαρμογή της κοινοτικής στρατηγικής του 1999 έχει καταστήσει την ΕΕ πρωτοπόρο όσον αφορά την κατανόηση και την κανονιστική ρύθμιση του ζητήματος αυτών των επικίνδυνων χημικών ουσιών. Όμως, για να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος και να διατηρηθεί το προσδοκώμενο υψηλό επίπεδο προστασίας, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι το πλαίσιο της ΕΕ εξακολουθεί να αντιμετωπίζει συνεκτικά το ζήτημα των ενδοκρινικών διαταρακτών σε διάφορους τομείς.

Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τους ενδοκρινικούς διαταράκτες για τα επόμενα έτη θα πρέπει να βασίζεται στην εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης και να αποσκοπεί στα εξής:

- **ελαχιστοποίηση της συνολικής έκθεσης** των ανθρώπων και του περιβάλλοντος σε ενδοκρινικούς διαταράκτες, με ιδιαίτερη προσοχή στην έκθεση κατά τη διάρκεια σημαντικών περιόδων ανάπτυξης ενός οργανισμού, όπως η εμβρυική ανάπτυξη και η εφηβεία·
- **επίσπευση της ανάπτυξης διεξοδικής ερευνητικής βάσης** για μια αποτελεσματική και μακρόπνοη διαδικασία λήψης αποφάσεων·
- και **προώθηση του ενεργού διαλόγου**, ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς να έχουν τη δυνατότητα να εκφράζουν τις απόψεις τους και να συνεργάζονται.

Συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά την κανονιστική ρύθμιση του ζητήματος των ενδοκρινικών διαταρακτών

Τα νομοθετικά μέτρα που συνιστούν το νομικό πλαίσιο της ΕΕ που διέπει τις χημικές ουσίες έχουν αναπτυχθεί σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και έχουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, διαφορετικούς στόχους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, ανάλογα με τον ρυθμιζόμενο τομέα, και προκάλεσε ερωτήματα ως προς το αν το νομικό πλαίσιο της ΕΕ που διέπει τους ενδοκρινικούς διαταράκτες είναι επαρκώς συνεκτικό. Συγκεκριμένα, δύο σημεία χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής:

Οριζόντια προσέγγιση όσον αφορά τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών: η Επιτροπή θεωρεί ότι θα πρέπει να υπάρχει συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών, σε όλη τη σχετική νομοθεσία της Ένωσης, με βάση τον ευρέως αποδεκτό ορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.

⁵⁴ Ο Οργανισμός Προστασίας του Περιβάλλοντος των ΗΠΑ εφαρμόζει το πρόγραμμα ελέγχου των ενδοκρινικών διαταρακτών. Στην Ιαπωνία, το Υπουργείο Υγείας, Εργασίας και Πρόνοιας προέβη στη σύσταση επιτροπής για τις επιπτώσεις των ενδοκρινικών διαταρακτών στην υγεία.

Τα προσφάτως καθορισμένα κριτήρια για τα φυτοφάρμακα και τα βιοκτόνα αποτελούν ένα πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση· ωστόσο, η νομοθεσία της ΕΕ σε άλλους τομείς δεν περιλαμβάνει τέτοιου είδους κριτήρια.

Υποστηρίχθηκε ότι θα πρέπει να προβλεφθούν στη νομοθεσία οριζόντια κριτήρια για τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών, τόσο για λόγους ασφάλειας δικαίου όσο και για να αποφευχθεί ο δυνητικός κίνδυνος να προσδιοριστεί μια ουσία ως ενδοκρινικός διαταράκτης σε μια νομοθετική πράξη και όχι σε άλλη. Το θέμα αυτό θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω.

Κανονιστικές συνέπειες για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες: υπάρχουν διαφορετικές κανονιστικές προσεγγίσεις σε διαφορετικές νομοθετικές πράξεις για τις ουσίες που προσδιορίζονται ως ενδοκρινικοί διαταράκτες.

Όσον αφορά τα φυτοφάρμακα και τα βιοκτόνα, οι συννομοθέτες θέσπισαν ειδικές διατάξεις που «*βασίζονται στην αρχή της προφύλαξης*»⁵⁵ και σε διάφορους παράγοντες. Για παράδειγμα, αφού έλαβαν υπόψη τον ειδικό χαρακτήρα των σχετικών προϊόντων, το γεγονός ότι οι ενδοκρινικοί διαταράκτες είναι ουσίες που προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία και το ότι εξακολουθεί να υφίσταται επιστημονική αβεβαιότητα όσον αφορά την αξιολόγησή τους (για παράδειγμα, όσον αφορά την ύπαρξη ασφαλούς ορίου έκθεσης), αποφάσισαν ότι, άπαξ αποδειχθεί ότι μια ουσία αποτελεί ενδοκρινικό διαταράκτη, η ουσία δεν μπορεί, καταρχήν, να εγκριθεί για χρήση. Υπάρχουν πολύ περιορισμένες δυνατότητες παρέκκλισης.

Βάσει του κανονισμού REACH, οι ενδοκρινικοί διαταράκτες αναφέρονται συγκεκριμένα ως ουσίες που μπορούν να προσδιοριστούν ως ουσίες που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία και, εφόσον δοθεί προτεραιότητα, υπόκεινται σε απαιτήσεις αδειοδότησης. Για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες μπορούν επίσης να ισχύουν περιορισμοί.

Άλλες νομοθετικές πράξεις, όπως, για παράδειγμα, ο κανονισμός για τα καλλυντικά, παρότι δεν αναφέρουν ρητά τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, τους αντιμετωπίζουν όπως και τις άλλες ουσίες που μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την ανθρώπινη υγεία.

Ορισμένοι ενδιαφερόμενοι φορείς έχουν υποστηρίξει ότι, σε ορισμένους τομείς, η ενωσιακή νομοθεσία δεν προβλέπει επαρκείς κανονιστικές προσεγγίσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ενδοκρινικών διαταρακτών. Το θέμα αυτό χρήζει περαιτέρω εξέτασης.

Σύμφωνα με το θεματολόγιο της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας και τη δέσμευση να διασφαλιστεί ότι η νομοθεσία της ΕΕ παραμένει κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό, έχουν διενεργηθεί ή διενεργούνται επί του παρόντος διάφορες αξιολογήσεις οι οποίες αφορούν, σε διαφορετικό βαθμό, το θέμα των ενδοκρινικών διαταρακτών⁵⁶. Ωστόσο, καμία αξιολόγηση δεν έχει καλύψει μέχρι στιγμής όλες τις κάθετες και οριζόντιες πτυχές των ενδοκρινικών διαταρακτών.

⁵⁵ Άρθρο 1 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 και άρθρο 1 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 528/2012.

⁵⁶ Όπως η [αξιολόγηση REFIT του κανονισμού REACH](#), η [επανεξέταση του κανονισμού REACH σχετικά με τη διαδικασία αδειοδότησης των ουσιών με ιδιότητες ενδοκρινικής διαταραχής σύμφωνα με το άρθρο 138 παράγραφος 7 του κανονισμού REACH](#), ο [έλεγχος καταλληλότητας της νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα](#), η [αξιολόγηση του νομικού πλαισίου για τα φυτοφάρμακα](#), η [αξιολόγηση του 7ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον](#), ο [έλεγχος καταλληλότητας της νομοθεσίας για τα ύδατα](#), η [αξιολόγηση της νομοθεσίας για τα υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα](#) και η [αξιολόγηση της νομοθεσίας για την ασφάλεια των παιχνιδιών](#).

➔ Η Επιτροπή θα δρομολογήσει έλεγχο καταλληλότητας προκειμένου να αξιολογηθεί αν η σχετική νομοθεσία της ΕΕ για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες εκπληρώνει τον συνολικό στόχο της προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος μέσω ελαχιστοποίησης της έκθεσης σε αυτές τις ουσίες.

Για πρώτη φορά, ο έλεγχος καταλληλότητας θα εξετάσει οριζόντια τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, αξιοποιώντας τα επιστημονικά στοιχεία και τη σημαντική ποσότητα δεδομένων τα οποία έχουν ήδη συλλεχθεί και αναλυθεί στο πλαίσιο αξιολογήσεων που έχουν ολοκληρωθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη. Θα καταστήσει δυνατή την ανάλυση του τρόπου με τον οποίο αλληλεπιδρούν οι διάφορες διατάξεις/προσεγγίσεις για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, τον προσδιορισμό τυχόν κενών, ασυνεπειών ή συνεργειών και την αξιολόγηση του συλλογικού τους αντικτύπου όσον αφορά το κόστος και τα οφέλη για την ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον, την ανταγωνιστικότητα των γεωργών και της βιομηχανίας της ΕΕ, και το διεθνές εμπόριο. Θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους τομείς στους οποίους η νομοθεσία δεν περιέχει ειδικές διατάξεις για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, όπως τα παιχνίδια, τα καλλυντικά και τα υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στη συνέπεια και στην ένταση των δράσεων για την προστασία ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων που είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες στους ενδοκρινικούς διαταράκτες, όπως τα έμβρυα ή οι έφηβοι. Ο έλεγχος καταλληλότητας θα καταστήσει δυνατή τη διεξαγωγή ολοκληρωμένης διαβούλευσης με τους πολίτες και τους ενδιαφερόμενους φορείς της ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω δημόσιας διαβούλευσης. Συνολικά, θα συμβάλει στην αξιολόγηση του αν η νομοθεσία είναι κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό σύμφωνα με τις απαιτήσεις για τη βελτίωση της νομοθεσίας και θα τροφοδοτήσει τον προβληματισμό για το αν είναι αναγκαίες νομοθετικές αλλαγές.

Προσέγγιση που βασίζεται στα πλέον επίκαιρα επιστημονικά στοιχεία

Η λήψη αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ βασίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία. Ως εκ τούτου, απαιτείται διαρκής στήριξη της έρευνας εάν η ΕΕ επιθυμεί να εμβαθυνθεί περαιτέρω η κατανόηση των ενδοκρινικών διαταρακτών και να αποτελέσει η έρευνα ισχυρή βάση για τη χάραξη αποτελεσματικής πολιτικής.

➔ Στο μελλοντικό της πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία, «Ορίζων Ευρώπη»⁵⁷, η Επιτροπή θα συνεχίσει να διασφαλίζει την απαιτούμενη στήριξη για την έρευνα σχετικά με την προστασία των πολιτών και του περιβάλλοντος από την έκθεση σε επιβλαβείς χημικές ουσίες, συμπεριλαμβανομένων των ενδοκρινικών διαταρακτών, με βάση το έργο που έχει υλοποιηθεί στο πλαίσιο του τρέχοντος προγράμματος-πλαισίου, «Ορίζων 2020».

Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε τομείς στους οποίους εξακολουθούν να υπάρχουν κενά γνώσεων σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, όπως προσδιορίζονται στο τμήμα 1, και στους οποίους περισσότερα επιστημονικά στοιχεία μπορούν να υποστηρίξουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη βελτίωση των πολιτικών.

Διάφοροι άξονες έρευνας οι οποίοι προτείνονται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» είναι ιδιαίτερα συναφείς για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες. Εν προκειμένω περιλαμβάνονται τα εξής:

⁵⁷ COM(2018) 435 και COM(2018) 436 – βλ. ειδικότερα, στον δεύτερο πυλώνα για τις παγκόσμιες προκλήσεις και τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα, την ομάδα «υγεία» (με προτεινόμενο προϋπολογισμό 7,7 δισ. EUR) και την ομάδα «μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών» (με προτεινόμενο προϋπολογισμό 2,2 δισ. EUR).

- έρευνα για την περαιτέρω ανάπτυξη της εκτίμησης επικινδυνότητας, της αξιολόγησης κινδύνου και της διαχείρισης χημικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένου του συνδυασμού παραγόντων, καθώς και για τη συλλογή, την ανταλλαγή και τον συνδυασμό των απαιτούμενων δεδομένων·
- έρευνα για την εξάλειψη των ουσιών που προκαλούν ανησυχία στις φάσεις της παραγωγής και του τέλους του κύκλου ζωής· στήριξη της ανάπτυξης ασφαλών υποκατάστατων και ασφαλών και οικονομικά αποδοτικών τεχνολογιών παραγωγής·
- έρευνα σχετικά με την οικολογική καινοτομία για την πρόληψη και την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ρύπανσης από επικίνδυνες ουσίες και χημικά που προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία· συνεκτίμηση, επίσης, της διασύνδεσης μεταξύ χημικών ουσιών, προϊόντων και αποβλήτων.

Προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς

Για να μπορέσει να σημειώσει πρόοδο όσον αφορά την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ενδοκρινικών διαταρακτών, η Επιτροπή θα ακολουθήσει μια προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς που θα είναι ανοικτή, διαφανής και θα φέρνει σε επαφή όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η Επιτροπή είναι διατεθειμένη να ακούσει προσεκτικά, να διεξαγάγει διάλογο σε πνεύμα συνεργασίας και να διατηρήσει ενεργό επικοινωνία.

Αυτό αφορά και τη διεθνή συνεργασία με εταίρους εκτός της ΕΕ, προκειμένου να διασφαλίζεται η ενημέρωση σχετικά με ερευνητικά αποτελέσματα, η αποτελεσματική χρήση των πόρων σε παγκόσμιο επίπεδο, η κανονιστική συνέπεια η οποία μειώνει τους φραγμούς στο εμπόριο και η διατήρηση του παγκόσμιου ηγετικού ρόλου της ΕΕ.

➔ Η Επιτροπή θα διοργανώνει **φόρουμ σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες** σε ετήσια βάση. Το φόρουμ θα δίνει τη δυνατότητα σε επιστήμονες και σε δημόσιους και ιδιωτικούς ενδιαφερόμενους φορείς με εμπειρογνώσια στον τομέα των ενδοκρινικών διαταρακτών να συνέρχονται για να ανταλλάσσουν πληροφορίες και βέλτιστες πρακτικές, να προσδιορίζουν τις προκλήσεις και να δημιουργούν συνέργειες, ώστε να τροφοδοτούν τους συλλογισμούς της Επιτροπής.

➔ Η Επιτροπή **θα εντείνει τη στήριξή της στο έργο των αρμόδιων διεθνών οργανισμών** και ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να πράξουν το ίδιο. Ιδιαίτερης σημασίας είναι η ανάγκη να παρασχεθεί στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης η απαραίτητη στήριξη για να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την ανάπτυξη διεθνώς αποδεκτών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις δοκιμές.

➔ Η Επιτροπή θα διερευνήσει επίσης τις δυνατότητες ένταξης των ενδοκρινικών διαταρακτών στο υφιστάμενο **διεθνές σύστημα ταξινόμησης των χημικών ουσιών**. Με τον τρόπο αυτόν θα επιτευχθεί μια καθολική λύση όσον αφορά τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών (παρόμοια με αυτήν που υπάρχει ήδη για άλλες τάξεις κινδύνου, όπως είναι οι μεταλλαξιογόνες, οι καρκινογόνες και οι τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες).

➔ Για να παρέχει στους πολίτες της ΕΕ σαφείς και ολοκληρωμένες πληροφορίες στις οποίες να μπορούν να βασιστούν, η Επιτροπή θα θέσει σε λειτουργία **δικτυακή πύλη μίας στάσης για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες**. Η δικτυακή πύλη θα ενοποιήσει και θα απλουστεύσει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες που υπάρχουν επί του παρόντος σε διάφορους δικτυακούς τόπους που τελούν υπό τη διαχείριση της Επιτροπής και των οργανισμών της ΕΕ. Ως εκ τούτου, θα αποτελεί ενιαίο σημείο πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες και θα δίνει τη δυνατότητα στους

πολίτες και τους ενδιαφερόμενους φορείς να ενημερώνονται σχετικά με το θέμα με πιο εύκολο και διαφανή τρόπο. Σύμφωνα με τις παραμέτρους επικουρικότητας, **η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη που το κρίνουν αναγκαίο να αναπτύξουν ειδικές εκστρατείες ενημέρωσης και εκπαίδευσης** σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες για το ευρύ κοινό και ευάλωτες ομάδες.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σχεδόν είκοσι έτη μετά την κοινοτική στρατηγική του 1999 για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες, η ενδοκρινική διαταραχή εξακολουθεί να αποτελεί παγκόσμια πρόκληση και πηγή ανησυχίας για πολλούς πολίτες της ΕΕ. Παρότι τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την καλύτερη κατανόηση και διαχείριση των ενδοκρινικών διαταρακτών, είναι σημαντικό να ενταθούν οι προσπάθειες της ΕΕ.

Η Επιτροπή παραμένει προσηλωμένη στην προστασία των πολιτών της ΕΕ και του περιβάλλοντος από τους ενδοκρινικούς διαταράκτες. Για τον σκοπό αυτόν, η στρατηγική προσέγγιση που περιγράφεται ανωτέρω έχει ως στόχο να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας των πολιτών της ΕΕ και του περιβάλλοντος και, παράλληλα, να διαφυλάξει μια εσωτερική αγορά η οποία ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των καταναλωτών και στην οποία όλες οι επιχειρήσεις μπορούν να ευημερήσουν.

Σύμφωνα με το θεματολόγιο της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας και τη δέσμευση να διασφαλιστεί ότι η νομοθεσία της ΕΕ παραμένει κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό, η Επιτροπή **δρομολογεί διεξοδικό έλεγχο του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες**. Αυτή η διαδικασία προβληματισμού θα καταστήσει δυνατό να αξιολογηθεί κατά πόσον η νομοθεσία της ΕΕ για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες εκπληρώνει τον συνολικό στόχο της προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος. Θα διασφαλίσει τη συμμετοχή των πολιτών και των ενδιαφερόμενων φορέων, μεταξύ άλλων μέσω της διεξαγωγής δημόσιας διαβούλευσης, και θα παράσχει στην Επιτροπή υποστήριξη όσον αφορά την πρόοδο της συζήτησης και τη λήψη απόφασης σχετικά με το αν απαιτούνται αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο.

Επιπλέον, οι πρωτοβουλίες που εξαγγέλλονται με την παρούσα ανακοίνωση **θα στηρίξουν τη συνεχή πρόοδο της σχετικής επιστημονικής έρευνας, θα προωθήσουν τον διάλογο χωρίς αποκλεισμούς** και τη συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και θα καταστήσουν δυνατή την **επίσπευση της εφαρμογής των υφιστάμενων πολιτικών** για τους ενδοκρινικούς διαταράκτες.

Η Επιτροπή καλεί το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να υποστηρίξουν τις πρωτοβουλίες που περιγράφονται στην παρούσα ανακοίνωση και να συμβάλουν στον διάλογο, ενώ παράλληλα ζητεί τη συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών.